

Bog anmeldelser.

HUGO BÖTTGER. *Die Industrie und der Staat*. Tübingen 1910. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck). (241 S.).

Forf. tager sit Udgangspunkt i den manglende Forstaaelse, der hersker mellem de ledende Statsmænd og Storindustrien. Industrien klager over manglende politisk Indflydelse, socialpolitiske Eksperimenter, at andre Erhvervsgrupper, navnlig Landbruget, befordres paa Industriens Bekostning, og at de arbejdende Klasser bestandig tages under Armene af Staten, hvorfor ogsaa deres Tøjlesløshed er stadig voksende. Industrien anklages paa den anden Side for svigtende politisk Forstaaelse, for at den mangler Blik for sociale Reformer, at dens kolossale Udvikling har medført mægtige Forstyrrelser i Befolkningens Sammensætning, i Formuefordelingen og i den politiske Magtgruppering, og at dens yderligere Udvikling truer med at give de radikale Bestræbelser Sejr.

Forf. har sat sig for at gøre denne Meningsmodsætning forstaaelig ved at give en Skildring af Storindustriens Vækst og af de sociale Forskydninger og Problemer, der herunder er fremstaaet. I en Række koncist formede og indholdsrige Kapitler tegner Forf. et skitse-mæssigt Billede af det 19de Aarhundredes industrielle Opsving. — Storindustriens Opvaagnen, Industriens Indflydelse paa Staten og Befolkningen, det sociale Spørgsmaal og den sociale Bevægelse benævnes de indledende Kapitler. Herefter følger en Analyse af Industriens nuværende Stilling i

Bog anmeldelser.

HUGO BÖTTGER. *Die Industrie und der Staat*. Tübingen 1910. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck). (241 S.).

Forf. tager sit Udgangspunkt i den manglende Forstaaelse, der hersker mellem de ledende Statsmænd og Storindustrien. Industrien klager over manglende politisk Indflydelse, socialpolitiske Eksperimenter, at andre Erhvervsgrupper, navnlig Landbruget, befordres paa Industriens Bekostning, og at de arbejdende Klasser bestandig tages under Armene af Staten, hvorfor ogsaa deres Tøjlesløshed er stadig voksende. Industrien anklages paa den anden Side for svigtende politisk Forstaaelse, for at den mangler Blik for sociale Reformer, at dens kolossale Udvikling har medført mægtige Forstyrrelser i Befolkningens Sammensætning, i Formuefordelingen og i den politiske Magtgruppering, og at dens yderligere Udvikling truer med at give de radikale Bestræbelser Sejr.

Forf. har sat sig for at gøre denne Meningsmodsætning forstaaelig ved at give en Skildring af Storindustriens Vækst og af de sociale Forskydninger og Problemer, der herunder er fremstaaet. I en Række koncist formede og indholdsrige Kapitler tegner Forf. et skitse-mæssigt Billede af det 19de Aarhundredes industrielle Opsving. — Storindustriens Opvaagnen, Industriens Indflydelse paa Staten og Befolkningen, det sociale Spørgsmaal og den sociale Bevægelse benævnes de indledende Kapitler. Herefter følger en Analyse af Industriens nuværende Stilling i

Tyskland: Vore socialpolitiske Statsmænd, Industrien og de andre Magter (Agrarismus, Klerikalismus, Bureaukratie), Industriens Organisation, Industriforbundenes Program, tysk Socialpolitik samt en Fremstilling af Arbejderorganisationerne, disses Angrebsmidler og de Forsvarsforanstaltninger, der herimod er fremkommen fra Arbejdsgivernes Side (sorte Lister, Strejkeforsikring, Strejkeklausul m. v.), hvortil endelig slutter sig en Omtale af »Friedensinstancen« (Den konstitutionelle Fabrik, Arbejderudvalg og Tillidsmænd, Enighedskamre og Voldgiftsretter, Arbejderkamre, Tarifoverenskomster m. v.). I et Slutningskapitel: Was ist zu tun? antydes Vejene for tysk Industripolitik i den nærmeste Fremtid. — Forf. er Tilhænger af det nationale Beskyttelsessystem, der har sikret Industrien det indenlandske Marked, hindret ødelæggende Kriser og skaffet Arbejderne varigt Arbejde, og han bifalder, at »Zentralverband deutscher Industrieller« vil fastholde Forbindelsen med Landbruget, om end dette vanskeliggøres af Agrarernes samfundsskadelige overdrevne Fordringer. Iøvrigt gør Forf. sig navnlig til Talsmand for Udvidelse og Forbedring af Transportmidlerne (Bygning af Kanaler, Forbedring af Driftsmateriellet m. v.) samt Tarifnedsættelser. Skal Industrien formaa at gøre sine Interesser gældende, maa den imidlertid søge at skaffe sig politisk Magt. Dette har den hidtil savnet, og en Ændring heri kan kun tænkes opnaaet gennem en omfattende Organisation og en kraftigere Deltagelse i Partipolitiken, dog uden at stræbe hen imod Dannelse af et selvstændigt Industrieller Arbejdsgiverparti.

Bogen indeholder ikke noget væsentlig nyt Synspunkt, men det er lykkedes Forf. at give et anskueligt Billede af de økonomiske og sociale Problemer, som den moderne Storindustri har affødt. Forfatterens Bidrag til disses Løsning paa tysk Grund har derimod et noget tilfældigt Præg.

K. Riis-Hansen.